

стресостійкість, стилі сімейного виховання та інші соціальні та психологічні явища, які пов'язані з сексуальною поведінкою молоді.

Аннотація. В статті розглядається теоретичний і практичний досвід вивчення тривожності як детермінанти низкого рівня сексуальної задоволеності молоді. В роботі представлені емпіричні дані взаємозв'язку тривожності і сексуальної задоволеності. Результати проведеного дослідження підтвердили гіпотезу про те, що при високому рівні тривожності рівень сексуального задоволення нижче, ніж у молодих людей, у яких низький рівень тривожності.

Ключові слова: тривожність, сексуальна задоволеність, сексуальна незадоволеність.

Abstract. The article examines the theoretical and practical experience of studying anxiety as a determinant of low levels of sexual satisfaction among young people. The paper presents empirical data on the relationship of anxiety and sexual satisfaction. The results of the study confirmed the hypothesis that with a high level of anxiety, the level of sexual satisfaction is lower than in young people who have a low level of anxiety.

Key words: anxiety, sexual satisfaction, sexual dissatisfaction

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ананьев В. А. Основы сексуального здоровья. *Семейная психология и семейная терапия*. 2010. № 2. С. 78–108.
2. Екимов М. В. Формы мастурбации, психосексуальное развитие и сексуальные дисфункции. *Сексология и сексопатология*. 2007. № 6. С. 14–21.
3. Кочарян Г. С. Сексуальные дисфункции и паттерны поведения: современный анализ проблемы. *Сексология и сексопатология*. 2005. № 4. С. 20–33.
4. Алексеев Б. Е. Экологические проблемы сексологии. *Сексология и сексопатология*. 2014. № 1. С. 3–9.
5. Кочарян Г. С. Современная сексология. К.: Ника-Центр, 2007. 400 с.
6. Чуприков А. П. Нормальна та кримінальна сексологія. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 252 с.

УДК 821.161

ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТУ ДРАМ В. ВИННИЧЕНКА

Ю. А. Свірська, О. Є. Соловей

Анотація. У статті розглянуто конфліктність у драматичних творах В. Винниченка, з'ясовано особливості поетики драм В. Винниченка в контексті загальних тенденцій епізації у драматургії XIX – початку XX століття. На думку автора, осмислення драматичного конфлікту істотно змінюється разом з розвитком драми. Різні види конфліктів різною мірою можна виявити у будь-якому драматургічному творі, але в залежності від епохи, естетичних принципів того чи іншого напрямку.

Ключові слова: конфлікт, драматичний твір, драматичний конфлікт, антична драма

Постановка проблеми. Конфлікт – це зіткнення між персонажами або між персонажами і середовищем, героєм і долею, а також протиріччя всередині свідомості персонажа або суб'єкта ліричного висловлювання. У літературознавстві цей термін потіснив і частково замінив термін «колізія», який Г. Е. Лессінг і Г. В. Ф. Гегель використовували для позначення гострих сутичок, властивих драмі. Теорія літератури розглядає конфлікт як відмінну рису драми і театру, чим обґрунтовано і появу такого поняття, як «драматичний конфлікт» – це протистояння антагоністичних сил, зіткнення, засноване на «суперечності між життєвими (як правило, моральними) позиціями персонажів, що служать джерелом розвитку сюжету в драмі і забезпечує його специфічну структуру» [1, с. 104].

Осмислення драматичного конфлікту істотно змінюється разом з розвитком драми. Різні види конфліктів в різному ступені можна виявити в будь-якому драматургічному творі, але в залежності від епохи, естетичних принципів того чи іншого напрямку або течії в мистецтві, на перший план, як домінанта, кожен раз виходить той чи інший вид

конфлікту. Зміна течій в мистецтві є постійною зміною типів конфліктів. Ми можемо виділити кілька етапів зміни одного виду конфлікту іншим протягом історії драматургії.

Разом з появою античної драми з'являється і драматичний конфлікт. Початок було покладено творчістю трьох великих давньогрецьких трагіків – Есхіла, Софокла та Еврипіда. Античні драматурги в своїх творах відбили ті величезні зрушення в культурному та соціально-економічному житті, які були викликані крахом родового ладу і становленням афінської рабовласницької демократії.

Українська література кін. XIX – поч. XX ст. характеризується появою на літературних теренах Володимира Винниченка, творчість якого розворушила письменство, розбудила його приспані можливості, зорієнтувала українську літературу на якісно вищий художній рівень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цілий ряд дослідників, як от Г. Баран, О. Гожик, Л. Голомб, В. Гуменюк, Л. Дем'янівська, Т. Маслянчук, С. Михида, Л. Мороз, Д. Наливайко, В. Панченко, Г. Сиваченко, Н. Шумило, П. Федченко та багато інших багатовекторно і різнобічно досліджували і продовжують досліджувати творчість цього великого письменника, однак поза межами літературознавчих обсервацій ще й досі залишається цілий ряд питань, пов'язаних з особливостями Винниченкового вітаїстичного філософсько-літературного мислення і світорозуміння, яке, власне, й спровокувало в його творчості появу цілої низки творів з елементами натуралізму, а, подекуди, й описів всуціль натуралістичних «шматків життя» та «людських документів».

Виклад основного матеріалу. Конфлікт в літературі – зіткнення, боротьба, на якій побудовано розвиток сюжету в художньому творі. Термін конфлікт близький до терміну колізія, вони нерідко взаємно замінують один одного. Оскільки поняття конфлікту має вузьке значення, тобто вживається, коли колізія набуває найбільш гострий і відкритий характер, то термін конфлікт зазвичай використовують стосовно драматичних творів, де зіткнення героїв виступають з особливою очевидністю.

Конфлікт, з психологічної точки зору, визначається як зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій або суб'єктів взаємодії. В основі цього зіткнення лежить конфліктна ситуація, яка виникає через суперечливі позиції з одного приводу, або протилежних методів і засобів для досягнення мети, або в розбіжності інтересів. Конфліктна ситуація містить суб'єктів можливого конфлікту і його об'єкт. Для того, щоб конфлікт почав розвиватися необхідний інцидент, при якому одна сторона починає обмежувати інтереси іншої. У психології розроблені типи розвитку конфлікту, ця типологія заснована на визначенні відмінностей цілей, дій, кінцевого результату. Виходячи з цих критеріїв, вони можуть бути: потенційний, актуальний, прямий, опосередкований, конструктивний, неконструктивний, деструктивний [2, с. 55].

В якості суб'єкта можуть виступати як окрема особа, так і кілька осіб. Залежно від конфліктної ситуації психологи виділяють міжособистісні, міжгрупові, міжорганізаційні, класові, міжетнічні конфлікти. Особливу групу складають внутрішньоособистісні конфлікти. Він в основному розуміється як породження амбівалентних прагнень суб'єкта, при пробудженні двох або більше міцних мотивів, які не можуть бути вирішені разом. Подібні конфлікти часто бувають несвідомими, в значенні, що людина не може безсумнівно ідентифікувати джерело її проблем.

Найбільш поширений вид конфлікту – міжособистісний. Під час нього опоненти намагаються психологічно придушити один одного, дискредитують і принижують свого суперника в громадській думці. Якщо вирішити даний конфлікт неможливо, то руйнуються міжособистісні відносини. Конфлікти, які включають інтенсивну загрозу або страх не легко вирішуються і роблять людину часто просто безпорадною. Наступні установки можуть бути спрямовані на полегшення занепокоєння, ніж вирішення реальних проблем [3].

В естетиці конфлікт багато в чому розуміється як пряме або опосередковане відображення мистецтвом життєвих протиріч. Конфлікт художній має в своїй змістовній стороні сферу тематики і наявний у всіх видах мистецтва. Він різносторонній за своєю

суттю і може відображати як серйозні соціальні конфлікти, універсальні антиномії, так і просто кумедні непорозуміння (фарси, водевілі). Конфлікт, з ідеологічної точки, – це тимчасове порушення життєвої норми, що здійснюється на безконфліктному тлі, або, навпаки, він знаменує дисгармонійність сформованого життя.

Особливе значення конфлікт має в драматургії, де він є головною силою у розвитку драматичної дії і основним засобом розкриття характерів.

Конфлікти в драматичних творах завжди мають певний історичний зміст: у зіткненнях героїв втілюються найбільш істотні проблеми часу, хвилюючи суспільство.

Внутрішній конфлікт має досить різноманітні форми за характером прояву і присутній в будь-якій п'єсі, оскільки в кожному творі наявні фабула і сюжет. Інша справа, наскільки різняться внутрішній конфлікт (сюжетний рівень) і зовнішній (фабульний). У визначенні дистанції між ними істотну роль відіграють ступінь завуальованості внутрішніх причин зовнішніми подіями і способи їх взаємодії [4].

Серед українських драматургів модерністський вплив, за спостереженнями багатьох дослідників, торкнувся видозміни конфлікту чи не найбільше в творах Володимира Винниченка.

Конфлікт у письменника завжди (більшою чи меншою мірою) детермінується соціальними та психологічними протиріччями проблематики, що лежать в його основі. Певно, й тому всю драматургічну спадщину В. Винниченка свого часу Ю. Смолич поділив на три типи, відповідно до домінуючих типів конфлікту на рівні змістової організації проблематики. Першу третину складають численні психологічні драми, присвячені проблемам інтимних взаємин, родинних відносин, що відображались з властивою драматургові екстравагантністю («Брехня», «Щаблі життя», «Пригвождені», «Чорна Пантера і Білий Ведмідь», «Пісня Ізраїля»). Друга третина складається з творів, де морально-етичну, духовно-національну проблематику сполучено з революційно-соціальною тематикою («Великий Молох», «Memento», «Базар», «Дочка жандарма», «Гріх», «Між двох сил», «Пророк»). Третя група – сатиричні п'єси («Молода кров», «Співочі товариства», «Панна Мара») [5, с. 40].

Український драматург у період створення «Брехні» – ще реаліст, котрий вже переріс поетику натуралізму та сміливо експериментує з традиційною мелодраматичною формою, випробовуючи ґрунт для нових морально-етичних концепцій.

Поряд із тим він не обмежився у своїй драмі «Брехня» експериментуванням з драматичною фабулою «добре зробленої драми» або ж мелодрами. Психологічно-екзистенційний «внутрішній» план драми поглиблюється та увиразнюється саме завдяки примітивізму, підкресленій штучності зовнішніх подій, до того ж структурної чинності набуває помітний літературний контекст інтриги. Це виявилось навіть у тому, що ремарки, які утворюють екзистенційно-психологічний план колізії, поряд з тим відбивають ще й план емоційних рухів, які нагадують мелодраматичні кліше (назвемо деякі з них: «Наталя Павлівна пильно дивиться на його, кусає губи, напружено думає»; «Іван Стратонович (З понурою зловтіхою)»).

Отож і в цьому авторські чи, можливо, наративні стратегії формують іронічний жест у бік мелодрами або ж «добре зробленої драми».

Висновки. Таким чином, з огляду на функціонування епічного начала на різних рівнях структури драматичних творів В. Винниченка видається доцільним розгляд означених п'єс як приналежних до специфічного жанру епічної драми, акме розвитку якої був брехтівський театр.

У світоглядній основі творчості драматурга (принаймні, на першому етапі, коли п'єси створені) лежать позитивістські ідеї, вузькість та обмеженість яких автор відчуває і намагається виразити протест проти них через своїх героїнь. З точки зору стилістичної, п'єса – зразок своєрідної полістильової еkleктики, значною мірою притаманної літературі декадентської доби.

Анотація. В статті розглянуті конфліктність в драматических произведениях В. Винниченко, вьяснені особенности поэтики драм В. Винниченко в контексте общих тенденций эпизации в драматургии XIX–начала XX века. По мнению автора, осмысление драматического конфликта существенно изменяется вместе с развитием драмы. Разные виды конфликтов в различной степени можно обнаружить в любом драматургическом произведении, но в зависимости от эпохи, эстетических принципов того или иного направления.

Ключевые слова: конфликт, драматическое произведение, драматический конфликт, античная драма

Abstract. The article examines the conflict in the dramatic works of V. Vynnychenko, elucidates the features of the poetics of V. Vynnychenko's dramas in the context of General trends of epicization in the drama of the XIX – early XX century. According to the author, the understanding of the dramatic conflict changes significantly with the development of the drama. Different types of conflicts can be found to varying degrees in any dramatic work, but depending on the era, aesthetic principles of a particular direction.

Key words: conflict, dramatic work, dramatic conflict, ancient drama

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тамарченко Н. Конфликт. *Поэтика: словарь актуальных терминов и понятий*. М., 2008. С. 104.
2. Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика. К., 1998. 658 с.
3. Сиваченко Г. Винниченків «конкордизм» у буддистському та психоаналітичному дискурса. *Слово і Час*. 2000. № 8. С. 17–26.
4. Зубрицька М. Етичний парадокс дискурсу любові у драматичних творах В. Винниченка. *Михида С. Слідами його експериментів: Змістові домінанти та поэтика конфлікту в драматургії В. Винниченка*. Кіровоград: Центральне Українське видавництво, 2002. 192 с.
5. Мороз Л. Загадки Володимира Винниченка. *Слово і Час*. 1993. № 5. С. 40–46.

УДК 81'373.4(811.111)

АНАЛІТИЧНІ КАУЗАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ З ДІЄСЛОВАМИ ПРИМУСУ ТА ПЕРМІСИВНИМИ ДІЄСЛОВАМИ У РОМАНІ В. С. МОЕМА «ТЕАТР» (на матеріалі англійської мови)

Н. С. Сімошук, О. О. Залужна

Анотація. У даній роботі проаналізовано КК з дієсловами примусу та пермісивними дієсловами на матеріалі англійської мови в романі В. С. Моема «Театр». Методологічною основою роботи є три типи лінгвістичного аналізу: дефініційний, компонентний та кількісний, які підсилюються методами спостереження та порівняння. У результаті дослідження було розглянуто та проаналізовано речення, в яких дієслова примусу та пермісивні дієсловами характеризуються каузативною семантикою. Проведено кількісні підрахунки емпіричного матеріалу з метою виявлення продуктивності суб'єктів та об'єктів, серед яких найбільш продуктивними є КК з пермісивними дієсловами, в яких Y – абстрактна сутність та у КК з дієсловами примусу, де X – абстрактна сутність.

Ключові слова: каузативна конструкція, об'єкт, суб'єкт, дієслова примусу, пермісивні дієслова.

1. Вступні зауваження. Основу сучасного мовознавства становить функційно-семантичний підхід до вивчення мовних явищ, тому дослідження таких категорій, як каузативність, викликає великий інтерес, що підтверджено низкою лінгвістичних розвідок за темою. Теорія каузатива та каузативних конструкцій була розроблена, перш за все, такими науковцями, як Б. Комрі, В. П. Недялков, Г. Г. Сильницький, А. Холодович, М. Шибатані.

Категорія каузативності – одна з найважливіших категорій дієслівних предикатів, яка виражає складну форму взаємозв'язку процесів об'єктивної дійсності крізь призму причинно-наслідкових відносин. Також такі конструкції можна визначити як словосполучення зі спонукальною семантикою, які мають кілька компонентів та утворюють складний додаток [4]. Аналітичний каузатив – це перифрастичний тип